

HET GELUK VAN ZELF MAKEN

Zelf iets maken levert je meer op dan je denkt. Maar, zo heeft
journalist en inmiddels fervent crafter Caroline Buijs wel
geleerd: leg de lat niet meteen zo hoog. Lach om je fouten
en geniet van het proces, dan komt je project vanzelf af.

'JE BEST DOEN OP EEN
BORDUURWERKJE ZORGT ERVOOR
DAT JE GEFOCUST BENT OP
MAAR ÉÉN DING'

Of het nou de oersaaie handwerklessen op de middelbare school waren waar ik van de handwerkjuf-met-knot borduurwerkjes uit het jaar nul moest produceren, of dat ik gewoon de fijne motoriek er niet voor had: feit is dat ik jarenlang met een grote boog om álles wat met naald en draad te maken had heen liep. En dat voelde heerlijk. Geen frustraties meer van zelfgebreide truien die tegen de tijd dat ze eindelijk af waren al niet meer pasten, of geploeter achter de naaimachine waarbij wat ik ook deed de naald altijd afbrak. Totdat een paar jaar geleden de vonk alsnog oversloeg en ik de waarde van *handmade* ging inzien – met dank aan een paar crafty vriendinnen, die in de winter ineens wel érg mooie zelfgebreide sjaals tevoorschijn toverden. Maar hoe graag ik ook wilde: ik had nauwelijks de moed om te beginnen. En als ik dan toch begon, dan kwam na drie avonden prutsen toch die aloude frustratie weer boven en smeed ik de half afgehaakte granny squares maar weer in een hoek. Aanmoedigingen van vriendinnen hielpen niet – ‘kijk, dat doe je zo’ – want dat ‘kijk, dat doe je zo’ begreep ik dus niet.

Jammer. Want dat zelf iets maken

ervoor zorgt dat je even uit dat ‘drukke denkhoofd’ ontsnapt, had ik al wel ervaren.

FOCUS

Je best doen op een brei-, haak- of borduurwerkje zorgt ervoor dat je gefocust bent op één ding, en daardoor is er in dat hoofd even geen ruimte voor muizenissen. Laat staan dat je de tijd hebt om het rijtje e-mail/WhatsApp/Facebook/Instagram/Twitter/LinkedIn op je telefoon te checken: op die manier is het brei-/haak-/borduurpatroon namelijk helemáál niet meer te volgen. Mezzosopraan Tania Kross vertelde laatst nog mooi in de Volkskrant over wat ‘zelf maken’ met haar doet (zij ‘klooit met lapjes’): “Als ik aan het naaien ben, is alles in balans. En dat is prettig, want ik ben heel druk. Vooral als ik mijn repertoire moet instuderen: dat is zitten en vierenhalf uur aan Italiaanse, Franse, Spaanse, Russische of Tsjechische operateksten in mijn hoofd stampen. Maar als ik aan het naaien ben, komt er ruimte in mijn hoofd.” Ook leuk meegenomen als je zelf iets maakt: dan weet je tenminste zeker dat het niet in Bangladesh door een kind in een fabriek in elkaar is gezet. ➡➡

Mild zijn voor
jezelf is ook
een eigenschap
die van pas komt
bij zelf maken

Wereldwijd verschijnen er steeds meer bladen waarin DIY een belangrijke rol speelt. Wat vinden de makers van die bladen nou fijn aan 'zelf maken', en mislukt er bij hen ook nog weleens wat?

Terena le Roux uit Zuid-Afrika, hoofdredacteur van *Ideas*: "Als ik druk ben, helpt 'zelf maken' me om te focussen. Kijken naar mijn zelfgemaakte spullen hier in huis is ook heel bevredigend, omdat al het handgemaakte op een bepaalde manier uniek is – en dan maakt het niet uit dat het niet perfect is. Ik ben zeker geen DIY-specialist; het is vooral fijn om iets te maken als uitlaatklep voor mijn stressvolle baan. Mijn moeder kon heel goed breien, ze kon elk patroon maken dat ik wilde. Ze heeft me de basis-beginselen bijgebracht. Ik brei nog steeds: hoe meer ik gebio-logeerd raak door het bijna therapeutische getik van die pennen, hoe minder ik denk aan het eindresultaat. Voor mij telt vooral het maakproces. Gevolg was laatst wel dat ik een trui heb gebreid voor mijn zoon waar we uiteindelijk makkelijk met z'n tweeën in pasten."

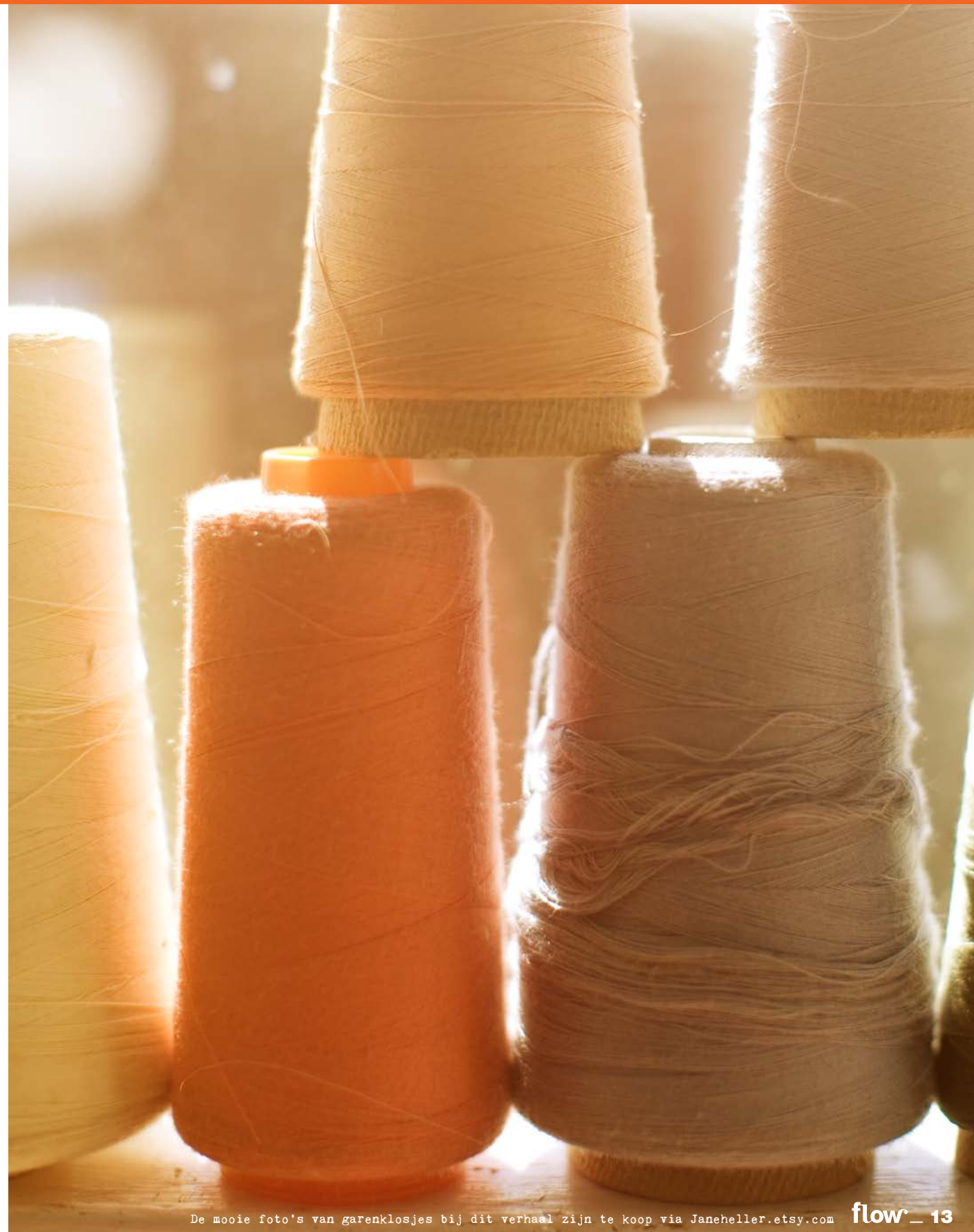
Terena's favoriete DIY-blogs:
Poppytalk.blogspot.com,
Ilovepom-poms.squarespace.com,
Theprettyblog.com.

Bovendien: wat is er fijner dan een zelfgemaakt cadeau ontvangen? Saskia de Feijter, eigenaar van de fraaie Rotterdamse wolwinkel 'Ja, wol' en brei-juf, vindt dát het summum: "Als je mensen een zelfgemaakte muts of sokken cadeau doet en ze waarderen jouw handwerk, vind ik dat zo mooi. Elke keer als die muts opgaat, denkt die ander: wauw, die heeft iemand gewoon voor mij gemaakt. Daar kan ik echt emotioneel van worden."

LUISTEREN NAAR DE JUF

Maar hoe moet het met gevallen zoals ik? Die wel willen, maar zichzelf nogal in de weg zitten? Is er voor ons nog hoop? Saskia gelooft van wel: ze heeft inmiddels honderden mensen leren breien en haken. Ze durft te stellen dat ze tot nu toe maar twee mensen heeft meegemaakt bij wie ze dacht: hm, misschien beter van niet. En een van die twee brei ondertussen nog steeds – gewoon omdat ze het leuk vindt. Dus dat stemt hoopvol. Saskia: "In mijn lessen zie ik het keer op keer: handwerken houdt je een spiegel voor. Mensen zijn allemaal verschillend; de een pakt het meteen op en de ander doet daar veel langer over. Die moet echt met zichzelf in gevecht. Bij mij krijg je

heus niet met de meetlat op je vingers omdat je een steek hebt laten vallen. Ik geef juist al snel aan dat iedereen anders is, en iedereen dus een eigen manier heeft van dingen oplossen. De een ontdekt dat ze heel perfectionistisch is: die komt niet vooruit omdat ze alles wat ze maakt weer uithaalt, want het is niet goed genoeg. De ander ontdekt juist dat alles wat ze maakt eigenlijk vol met gaten zit. En vervolgens denkt ze: nou en? Ik wil in mijn lessen laten zien dat het allebei op een bepaalde manier goed is, alleen, zoals voor alles geldt: 'te' is nooit goed. Want je moet wel in die flow kunnen komen tijdens het maken." Het valt Saskia op hoeveel cursisten gewend zijn om altijd maar 'in hun hoofd' te zitten. Soms moet ze zelfs echt veel moeite doen om ze uit dat hoofd te krijgen. "Mensen willen het snappen. Ze denken: hoe zit die lus dan? Want als ik dat snap, weet ik hoe het moet. Maar eigenlijk kun je beter teruggaan naar een ouderwetse, schoolse situatie waarin je gewoon moet doen wat de juf zegt. Want als je dat doet en steeds herhaalt wat je hebt geleerd, dan bouw je een 'spiergeheugen' op. En dan valt heus een keer het kwartje." Saskia geeft cursisten ➡➡

De mooie foto's van garenklosjes bij dit verhaal zijn te koop via [Janeheller.etsy.com](https://www.janeheller.etsy.com)

soms helemaal vanaf het nulpunt aanwijzingen – voor sommigen, mijzelf inbegrepen, de enige manier om het te snappen: pak je draad vast. Haal nu de draad van links naar rechts. “Ik heb weleens meegemaakt dat iemand me bij alles wat ik zei, aankeek met een blik van: waarom? Waardoor ik op een gegeven moment wel kon roepen: gewoon, omdat ik het zeg! Mensen durven niet meer te vertrouwen op hun lichaam: je arm volgt heus wel als ik zeg ‘ga van rechts naar links’.”

LEREN VAN FOUTEN

Perfectionisme, bang om fouten te maken, de lat te hoog leggen: het zijn allemaal obstakels om op een fijne manier iets te leren en uiteindelijk zelf dingen te maken. Jolet Plomp schreef daar iets raaks over op de kalender van Psychologie magazine: ‘Hoe soepel het verwerken van een fout verloopt, hangt af van de betekenis die we aan onze vergissing toekennen. Bij fouten veroorzaakt door gespannen perfectionisme is het confronterend om te zien dat juist onze eigen krampachtige prestatiedrift het falen veroorzaakte.’ En, wat bij mij nogal aankwam: ‘Het lastigst te verteren zijn fouten die niet passen bij ons

zelfbeeld.’ Het klinkt misschien wat vreemd, maar ondanks alles denk ik dat ik wél handig ben. Misschien niet op een ambachtelijke manier, maar ik kan wel eindeloos poppendekentjes naaien – wat inderdaad niet erg moeilijk is. Of kussenhoesjes. En tekenen vind ik ook te gek, al is er nog nooit een stilleven echt ‘gelukt’. Maar doordat mijn haak- en brei-experimenten keer op keer op niets uitlopen, moet ik mijn zelfbeeld misschien wat bijstellen: ik ben minder handig dan ik dacht. Of beter: misschien moet ik toegeven dat ik het niet zelf kan, en dat ik les nodig heb. Saskia: “Het voordeel van les nemen boven haak- en breifilmpjes op YouTube, is dat een ‘echte’ juf motiverender kan zijn. Als je het van een kenner leert, ga je veel sneller vooruit, omdat die je helpt als je vastloopt, terwijl je anders misschien uren zou hebben geprutst.” Mocht je toch geen zin of geld hebben om les te nemen, zoek dan een groep: een Stitch ‘n Bitch-groep bijvoorbeeld, die zijn er genoeg in Nederland. Extra leuk van zo’n groep: als vrouwen samen gaan handwerken, ligt voor je het weet ieders leven op tafel, en dat verbindt. En of je nu vroeger een hoepelrok aan had en in de serre ➡

Janine Vangool uit Canada, hoofdredacteur van *Uppercase*:

“Ik hou van design, en iets met de hand maken raakt de essentie van design. Bedenken wat je wilt maken en vervolgens uitvogelen hoe je het moet maken, vind ik heel bevredigend. Naast papier is naaien mijn favoriete *craft department*: dat leerde ik vroeger van zowel mijn oma als mijn moeder. Mijn oma was gordijnennaaster en mijn moeder vermaakte kleren in een modewinkel. Mijn schooluniform naaide mijn moeder ook zelf, en van de overgebleven stof maakte ik kleertjes voor mijn poppen. Ik moet zeggen dat mijn specialiteit op dit moment vooral het verzamelen van materiaal is: de stoffen stapelen zich op... Als de inspiratie zich aandient, kan ik meteen beginnen. Ik hou van simpele projecten, zoals het maken van een knuffel of pyjama voor mijn zoon of een kussenhoesje. Voor *Uppercase* zie ik veel mooie DIY-projecten, maar ik merk dat ik niet zozeer jaloers ben op wat ze maken – hoe meer creatieven, hoe beter voor *Uppercase* – als wel op hun tijd: ik lijk tegenwoordig nooit tijd te hebben om zelf iets te maken. Mijn laatste mislukte project was een quilt voor de wieg van mijn zoon. Onze kelder was overstroomd, maar gelukkig kon ik de naaimachine en al mijn craftspullen redden – alleen heb ik nu helaas geen plek meer om te naaien. Inmiddels krijgt mijn zoon een grotejongensbed, dus heb ik veel meer lapjes nodig voor een deken. Bij mij is het gevaar van craften altijd dat als het te lang duurt, ik mijn motivatie verlies.”

Janines favoriete DIY-blogs en sites: Theworkroom.ca, Dottieangel.blogspot.com, Ccerruti.com en @ccerruti (Instagram).

Debbie Stoller uit de Verenigde Staten, auteur van de bekende *Stitch 'n Bitch*-boeken en hoofdredacteur van *BUST Magazine*:

“Wat ik fijn vind aan zelf maken, is dat het ontspannt en dat het bevredigend is om nieuwe vaardigheden te leren. Maar ook dat het me verbindt met de vrouwelijke lijn van mijn voorouders. Mijn moeder is Nederlands en alle vrouwen in haar familie waren toegewijde naaisters. Ik vond het als kind heerlijk om dat te leren: naaien, borduren, breien, haken – de tijd die ik daarmee doorbracht was altijd zo sereen en bevredigend. Toen ik klein was, hadden mijn ouders het niet breed, dus mijn DIY-houding komt daar ook wel een beetje uit voort. Mijn moeder zei bij veel kleding die ik graag wilde hebben: ‘Dat kun je ook zelf maken.’ Ik moet zeggen dat er niet zo vaak meer iets mislukt als ik iets maak. Maar waar ik wel moeite mee heb, is om projecten af te maken. Voor twee vriendinnen die trouwden heb ik twee kussenslopen geborduurd, maar eentje ben ik helaas kwijtgeraakt. Ik heb nog steeds geen nieuwe gemaakt, terwijl ze inmiddels al twee jaar zijn getrouwd. Mijn DIY-project van afgelopen jaar was vooral tuinieren en ik heb van alles over bloemen geleerd. Dat vind ik misschien wel het leukst aan een DIY-project aandurven: dat je steeds nieuwe dingen leert en dat er zich als het ware steeds een nieuwe wereld voor je opent.”

Debbies favoriete DIY-blogs: Yvestown.com, Rosylittlethings.typepad.com.

'CREATIVITEIT GAAT NIET OVER
HANDIG ZIJN. HET GAAT OVER HET
OPLOSSEN VAN PROBLEMEN OP JE
EIGEN MANIER'

ging zitten borduren, of je zit nu in een hip breicafé: de gesprekken gaan over het leven. En dat maakt het nog leerzamer. Socioloog Richard Sennett, die veel over de waarde van vakmanschap schreef, zegt dan ook: pas door gedeelde ervaringen raken mensen werkelijk met elkaar verbonden.

KIMONO'S EN TAPIJTJES

Om perfectionistische cursisten iets van relativeringsvermogen bij te brengen, vertelt Saskia vaak het verhaal van Perzische tapijten en kimono's: daarin moeten foutjes zitten. "Dan heb ik het over de allerschijnbaarste dingen, die gemaakt worden door mensen die het ambacht volledig beheersen. En zelfs die mogen niet foutloos werken, omdat er in hun traditie maar één iemand is die geen fouten maakt, en dat is God – of welke naam je er ook aan wilt geven." Mild zijn voor jezelf is ook bij zelf maken weer een eigenschap die van pas komt. Fouten maken mag dus gewoon: wie kan dat kleine gaatje nou schelen? Saskia ziet vaak dat gedurende het leerproces de 'strengere' mensen losser worden, en de 'relaxtere' mensen steeds meer van zichzelf verwachten. Dat heeft allemaal met zelfvertrouwen

te maken, denkt Saskia. "Zelfvertrouwen is weten hoe je je fouten moet oplossen. Als je dat weet, durf je veel meer en gaat het ook makkelijker. Zelf maak ik ook nog steeds fouten en haal ik mijn werk uit. Als je eenmaal de basistechniek beheerst, is het verder niet zo moeilijk meer." En hoe belangrijk is het nou eigenlijk dat alles perfect wordt? "Denk je dat al die ontwerpers perfecte dingen afleveren?" vraagt Saskia. "Nee, creativiteit gaat juist over het oplossen van problemen op je eigen manier. Het gaat niet over handig zijn: je bent geen machine. Het is juist knap als je iets hebt gedaan wat niet in het patroon stond. Dan heb je er namelijk je eigen draai aan gegeven, en zit jouw hand in het werk."

GEEN HAAST

Maar het beste advies dat je als handwerker in spe misschien wel kunt krijgen, is dat het een stuk leuker en relaxter wordt als je je richt op het proces en niet op het resultaat. Stel realistische doelen en leg de lat niet te hoog: iets als sokken breien is een ambacht en dat leer je niet een-twee-drie: daar zitten meters, uren, zo niet jaren in voordat je dat goed kunt. Maar hoe blijft dat proces leuk als je nog ➡

Sinja Schütte uit Duitsland, hoofdredacteur van de Duitse Flow en Living at home:

"Dat je met je handen bezig bent en daarna kunt vasthouden wat je zelf hebt gemaakt, vind ik heel fijn aan DIY. Maar ook het meditatieve eraan is prettig: dat je totaal gefocust bezig bent. Van mijn moeder heb ik vroeger leren breien en op school maakte ik scrapbooks – al gingen die vooral over jongens en muziek. Maar om eerlijk te zijn: ik ben niet erg goed in welke vorm van DIY dan ook, al doe ik het wel graag. Breien vind ik nog steeds leuk. En ik maak graag jam. Al maakte ik er laatst een waarbij ik wat al te creatief verschillende ingrediënten heb gebruikt: hij smaakte afschuwelijk en ik moest 'm weggooien. Ook 365-dagen-projecten vind ik fascinerend: alle creativiteit en de inspirerende personen die erachter zitten, fantastisch. Flow is nu mijn 365-dagen-project. Graag zou ik meer willen schilderen en naaien, maar daarvoor moet ik eerst aan mijn techniek werken. Een eigen atelier lijkt me heerlijk: dan kun je van alles uitproberen zonder het meteen te moeten opruimen."

Sinja's favoriete DIY-sites:
Carriecanblog.com, Emmas.blogg.se,
Sodapop-design.de.

Jo Walker uit Australië, redacteur bij *Frankie*:

“Wat ik mooi vind aan handmade, zijn de ideeën erachter en dat het nooit helemaal perfect is. Dat je kunt zien hoeveel tijd erin zit en hoeveel vaardigheden je wel niet nodig hebt om iets te kunnen maken. We zijn zo gewend geraakt aan ‘perfect’ geproduceerde massaproducten, dat ik het een opluchting vind om spullen te vinden waarbij de hand van de maker nog zichtbaar is. Mijn halve kindertijd heb ik doorgebracht met craftprojecten, samen met mijn moeder. Ik herinner me het maken van kralen van klei, daar regen we dan kettingen van, met ook echte *gumnuts* – vruchten van de eucalyptus. Mijn oma van 92 haakt en brei nog steeds en ook mijn vader is handig. Een van zijn hobby’s was het bouwen van boten en als kind zat ik graag in zijn werkplaats. Alleen onder streng toezicht mocht ik zijn gereedschap gebruiken en maakte ik al dingetjes van hout. Inmiddels ben ik een ongeduldige crafter, ik hou dan ook erg van naaien. Als je wilt, kun je in een middag iets in elkaar naaien en het dezelfde avond al dragen. Mijn laatste mislukte project was *counted cross stitching*: ik nam het mee op vakantie naar Bali om eens uit te proberen, maar ik raakte voortdurend de tel kwijt en het werd een fiasco. De laatste tijd ben ik gefascineerd door hout. Ik heb me opgegeven voor een cursus houtbewerken, dus nog even en dan ga ik het zelf leren.”

Jo's favoriete DIY-sites: Sugarandcloth.com, Studiody.com, Fellowfellow.com.

zo weinig kunt? Saskia probeert haar cursisten te motiveren met mooi materiaal. “Dat brengt al veel plezier met zich mee. Een acryltje is echt wel iets anders dan een mooie alpaca. En goedkope breinaalden van de Action breien wel even anders dan duurzame naalden van berkenhout.” Maar ook als je schildert, zul je merken dat mooi papier fijner werkt dan gewone kopieerblaadjes. En dat iets duurdere verf veel meer plezier oplevert. Door de tijd waarin we leven, hebben we niet zo veel oog meer voor het proces: alles wat we kopen is immers al klaar. En dat heeft ook effect op hoe we naar handmade kijken. Zo willen veel van Saskia's cursisten snel resultaat en verwachten ze vaak na een avond breien al een sjaal. “Als je dat idee kunt loslaten, als je beseft dat de reis ernaartoe ook waardevol is, dan is het niet meer zo erg dat het wat langer duurt. Door te beseffen dat het veel tijd kost, krijgt het ook meer waarde.” Dus voor wie 'm al een tijdje kwijt was: handwerken drukt je pauzeknop in. En dat klinkt mij – ondanks wat geploeter zo nu en dan – in ieder geval heel fijn in de oren. ●

TEKST CAROLINE BUIJS FOTO'S GETTY IMAGES, JANE HELLER VIA ETSY